

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 117. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm3631/facsimile.pdf (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

første og højeste Bygninger; Herfra udginge i den første Halvdeel af det 14de Aarhundrede de tognede Mesterfjælde Dante og Petrarck. Her sammenfæres listige Kroniker om gamle og ny Hændelser; Pøpster og Paver kæmpedes om at have Florentinere i deres Tjeneste og deres Mundart blev Italiens Bogsfprog. Dog Florentis gik sin Undergang imøde med stærke Strid, Trodragts-Aand havde neppe nogensteds saa stolte Redskaber og hvad derfor i de andre italienske Stæder kun var blødig Riv, var her en episk Kamp, hvori Udele og siden Borgerne fortæredes, indtil Slagetens Bulvæ blev Frihedens rødsfulde Gindbillede, og den kraftløse Almue fulgte sig til de rige omf. medicinske Kjøbmænd, som bleve Stadens Herrer. 1450

Pisas og hinandens Medbeilere, Venedig og Genua, havde paa samme Tid udspillet deres store Rolle. Rigdommene, som ved Verdenshandelen opdyngedes her, forbedredes og voksede Indbyggerne. Genua maatte først givne tabt, og Venedig var i mange Aar den fornemste By i Europa; dens Herredomme udstrakte sig over Dalmatiens Kyst, Peloponnes, Kreta, Egypten og flere Der i Arkipelagus; og den østindiske Handel, som dreves over Alexandrien syntes at være en udtømmelig Rigdomskilde; men paa samme Tid, som den indvortes Kraft og Deist til store Foretagender formindskedes, fik dens Handel og Magt et udbortes uforvindeligt Stød ved Konstantinopels Indtagelse af de øsmanniske Tyrker. 1455.

Fra det vestlige Riges Undergang af, havde det østlige eller græske nu hartad i 1000 Aar ført et sært og lygdeligt Liv, til været Graven nær, men dog sidste netop faaet saamegen Læge- og Dom, at det kunde blive ved at drage Aande. I det syvende Aarhundrede styrkede Araberne frem ligesom Konstantinopels Mure, og Alt syntes forsøret; men den græske, uflukkelige Tid blev opfundet, Araberne maatte vige, og misfede ved Vellyst, Wantroe og Uenighed snart Magten. De selvskulke Tyrker arbejdede den, indtog Lilleasien og truede den store Stad, men nu drog det vestlige Europa til Aften paa Korstog og Tyrkeriget forgik. Henimod Korstogens Slutning indtog en Deel Bnetianer og Franskmænd den kristne Stad, iføden for at stride mod Uchristne, og delte Rigtets europæiske Lande imellem sig; men et nyt græsk Keiserdom opstod i Billoasien, og strax efter Bagdads Forskyrrelse, blev Konstantinopel ved Genuesernes 1261. Hjælp igjen dets Hovedstad. I Begyndelsen af det 13de Aarhundrede stode de øsmanniske Tyrker alt seierrige for Konstantinopels Porte; men deres Sultan Bajazet fangedes af den moguliske Første Tamerlan, og Rigtets Undergang forsinkedes endnu i 50 Aar, indtil Sultans Tine var kommen, da den forfærdelige Muhamed den Anden rejsede sin Trone i den erobrede Keiserstad, Rigtets indvortes Vilkaar vare i dette lange Tidrum ligesaa vidunderlige som de udbortes, og

forklare derved disse, men ere end selv usforklarte uden som tydelige Spor af Guds Fingre. Hjertet betyngedes med svære Synder, men Troen bortkastedes aldrig: herom vidne de mangfoldige Stridigheder, selv om dens ringeste Dele, som lige til de sidste Lieder fordes, og det med et Mod og en Tro som vidne, at Sjælene ved dem vaagne i det mindste i Drømme. Som det gik med Troen maatte det nødvendig ogsaa gaa med Videnskaberne: de syntes ogsaa der hverken at kunne leve eller døe; dyrkedes snart med mere, snart mindre Flid, men tabte aldrig deres Hgtelse. Saalebes udførtes, trods Menneskenes Banart, Guds besluttede Raad: de gamle Skrifter og det græske Sprog bevarede, indtil det vestlige Europa var forberedt til at modtage og bruge dem.

Det var Italien og Frankrig som modtog dem i Østen husevilde Lærde, og vare gennem Aarhundreder forberedte dertil. Berømte vare allerede før det 1ste Aarhundrede Skolerne i Salerno og Bologna som Hoved-Sæderne i Vesten for Lægekunst og Lovkundighed, men dog var det især fra Midten af dette Aarhundrede, da den fuldstændige Haandskrift af Justinians Love var fundet i Amalfi, og den canoniske Ret bragt i System af Bolognaeren Gratian, at Bologna vandt sin store Naavkundighed og stærke Søgning endog af Ungerøende fra det høie Norden. I samme Aarhundrede stiftedes Høiskolen i Paris, men blev dog først i det 13de ret berømt og søgt

